

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี ยุทธศาสตร์และการพัฒนา ขีดความสามารถกำลังทางเรือ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี : ยุทธศาสตร์และการพัฒนาขีดความสามารถ
กำลังทางเรือ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - กรุงเทพฯ จำนวน ๔๐๐ เล่ม ISSN ๐๘๕๘-๘๗๕๑
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๖๐ จำนวน ๖๒ หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๗

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	: พลตรี อภิศักดิ์	สมบัติเจริญนนท์
รองผู้อำนวยการ	: พันเอก กิตติ	คงสมบัติ
	พันเอก อรรถเดช	ประทีปอุษานนท์
ที่ปรึกษา	: พันเอกหญิง อารยา	จุลานนท์
หัวหน้าโครงการ	: พันเอก นิรุจ	ดวงปัญญา
รองหัวหน้าโครงการ	: นาวาอากาศเอกหญิง จุฬารัตน์	เพชรวิเศษ
	พันเอก สุทัศน์	คร่ำในเมือง
นักวิจัย	: เรือโทหญิง นันทิยา	ทองคนารักษ์
คณะวิจัย	: นางสาว มนวดี	ตั้งตรงหลุย
	นางสาว หัสยา	ไไทยนนท์
	นางสาว ธาราทิพย์	กัลยาณมิตร
	นางสาว กรรณิการ์	มหาสารกุล
	จำเอก สามภพ	ศรีอักษร
พิสูจน์อักษร	: พันตรีหญิง เฉลียว	เหมหงษ์
	จำอากาศโท ชาญชัย	วังวงศ์
	นางสาว ชุตินธร	พรวุฒิกุล
	นาง กัญจนีพร	มหาวรากุล

จัดพิมพ์โดย

กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ เว็บไซต์ <http://ssc.rtarf.mi.th>

เอกสารศึกษาเฉพาะกรณี ยุทธศาสตร์และการพัฒนา ขีดความสามารถกำลังทางเรือ

คำนำ

ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อทางทะเลเป็นบริเวณกว้างและอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลของโลก ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่อ่อนไหวที่จะสามารถประสพภัยคุกคามทางทะเลได้ รวมทั้งสภาวะแวดล้อมความมั่นคงมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งกองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักสำคัญที่มีบทบาทในการปกป้องรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติทางทะเล และพื้นที่ทางบกที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ จึงต้องตระหนักและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับอย่างสอดคล้อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมกำลังในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (Maritime National Interests) และรับมือกับสถานการณ์และภัยคุกคามทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านการป้องกัน การพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดกำลังพลเพื่อรับมือกับสภาวะแวดล้อมที่มีความเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ในการนี้ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและ คลังสมองของกองทัพไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำเอกสารศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง “ยุทธศาสตร์และการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ” เพื่อทำการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 วิธีการดำเนินการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 ผลที่ได้รับ	6
ส่วนที่ 2 การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเล	7
2.1 ความท้าทายความมั่นคงทางทะเล	7
2.1.1 ความเปลี่ยนแปลงของบริบท ความมั่นคงในระดับโลก	8
2.1.2 ความเปลี่ยนแปลงของบริบท ความมั่นคงในระดับภูมิภาค	10
2.1.3 ความเปลี่ยนแปลงของบริบท ความมั่นคงภายในประเทศ	12
2.2 ทิศทาง แนวโน้ม และการรักษาสมดุล ของอำนาจกำลังรบทางเรือในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	15
2.3 การรักษาสมดุลของอำนาจกำลังรบ ทางเรือของประเทศไทย	25

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์และการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ	29
3.1 ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย	30
3.1.1 ยุทธศาสตร์ บทบาท และ ภารกิจของกองทัพเรือ	31
3.1.2 กรณีศึกษาพื้นที่ทัพเรือภาคที่ 2 จ.สงขลา	32
3.2 การพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือที่ต้องการ	36
ส่วนที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอเพิ่มเติม	49

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ประเทศไทยมีแผ่นดินติดกับทะเล 2 ด้าน คือ ด้านตะวันตกเป็นทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็นอ่าวไทย มีพื้นที่เขตทางทะเลประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งทะเลรวม 3,010 กิโลเมตร แยกเป็นด้านอ่าวไทย 1,972.5 กิโลเมตร และด้านอันดามัน 1,037.5 กิโลเมตร การแบ่งทะเลของไทยประกอบด้วย น่านน้ำภายใน (Internal Waters) ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf Zone) และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone - EEZ) และเมื่อพิจารณาที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยแล้วจะเห็นได้ว่าน่านน้ำอ่าวไทยมีลักษณะเป็นกึ่งปิด (Semi Enclosed Sea) ที่ห้อมล้อมด้วยน่านน้ำที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่างๆ ถึง 2 ชั้น ด้านอ่าวไทยชั้นใน คือ ประเทศกัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย และชั้นนอก คือ ประเทศจีน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ส่วนทางด้านตะวันตก ในส่วนของพื้นที่ตอนเหนือของช่องแคบมะละกาถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ส่วนพื้นที่ตอนบนในส่วนของทะเลอันดามันถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศอินเดียและเมียนมา มีการประเมินว่าผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 17.9 ล้านล้านบาทต่อปี โดยจากข้อมูลตัวเลข ณ ปี 2555 และในปี 2557 ประมาณ 24 ล้านล้านบาทต่อปี ตามการประเมินยุทธศาสตร์ใน 10 ปีข้างหน้าของกองทัพเรือ ทะเลยังเป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งสินค้าและเส้นทางคมนาคมทางทะเล ประกอบกับมีทรัพยากรใต้ทะเลที่มีมูลค่า ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุ รวมทั้งทะเลยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของไทย ตลอดจนทะเลไทยและบริเวณชายฝั่งยังมีภูมิประเทศที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยไม่จำกัดอยู่เฉพาะภายใน

พื้นที่เขตทางทะเลของประเทศไทยเท่านั้น ยังรวมถึงไปถึงทะเลหลวง และ เขตทางทะเลของประเทศอื่นๆ ที่สามารถทำความตกลงกันได้ นับได้ว่าทะเล เป็นแหล่งที่มาของกำลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา ทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งเสริมความมั่นคง และความมั่งคั่งของชาติ ซึ่งในอนาคตพลังอำนาจของชาติที่มาจากทะเล จะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น¹

นอกจากความสำคัญด้านความมั่นคงทางทะเลแล้ว ประเทศไทย มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านโดยมีลำน้ำโขงเป็นพรมแดนธรรมชาติ ที่สำคัญ ทั้งนี้ในอดีตพบว่าประสบปัญหาการลักลอบเข้าเมือง การค้ายาเสพติด และการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ โดยใช้แม่น้ำโขงเป็นช่องทางการลักลอบ ผ่านเข้า - ออก และลำเลียงผ่านเข้าสู่ประเทศมาโดยตลอด ดังนั้น กองทัพเรือ จึงมีหน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง (นรข.) ซึ่งเป็นหน่วย เฉพาะกิจขึ้นตรงต่อ นรข. และ ศปก.ทร. การปฏิบัติทางด้านยุทธการ ทร. มอบหมายให้ขึ้นการควบคุมทางยุทธการกับ กกล.สุรศักดิ์มนตรี โดยมีภารกิจ ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย คຸ້ມครอง และช่วยเหลือ ประชาชนจากภัยพิบัติต่างๆ ตามหลักมนุษยธรรมในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง รวมทั้งสนับสนุนกำลังทางบก ในการรักษาความมั่นคงและป้องกันประเทศ ดังนั้น กองทัพเรือจึงปฏิบัติ ภารกิจและมีบทบาทในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง และตลอดแนวชายฝั่งแม่น้ำโขงในพื้นที่รับผิดชอบเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นและ ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติในการป้องกันและปราบปรามการกระทำ ผิดกฎหมาย ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย และ การกระทำอื่นๆ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คຸ້ມครองและช่วยเหลือประชาชนจาก

---

¹ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 - 2564), หน้า 1

ภัยพิบัติต่างๆ ด้วยหลักมนุษยธรรม รวมทั้งการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย²

ภาพที่ 1 เส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญ

ที่มา : <https://www.slideshare.net/ParthDave10/vasan-41586388>³

อย่างไรก็ดี ในส่วนของความมั่นคงทางทะเลที่ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อทางทะเลเป็นบริเวณกว้างและอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลของโลก ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่อ่อนไหวที่จะประสบภัยคุกคามทางทะเล ซึ่งภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลในปัจจุบันที่ถือเป็นความมั่นคงร่วมกันของนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีการขนส่งและเดินเรือทางทะเลผ่านเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่ยังมีภาวะคุกคามอยู่ เช่น

² ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการเดินทางเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสนับสนุนการวิจัย. วันที่ 27 ก.พ. - 2 มี.ค.60 ณ จ.นครราชสีมา จ.สุรินทร์ จ.อุดรธานี และ จ.หนองคาย

³ Increasing presence of China in the Indian Ocean Strategy and Security implications for India. Commodore RS Vasan IN (Retd) Head, Strategy and Security Studies Center for Asia Studies, Chennai.

การกระทำอันเป็นโจรสลัด การปล้นสะดมเรือสินค้า การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย การค้ำมนุษย์ และการประมงผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งกองทัพเรือเป็นหน่วยงานหลักสำคัญที่มีบทบาทในการปกป้องรักษาเอกราชและอธิปไตยของชาติทางทะเลและพื้นที่ทางบกที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ จึงต้องตระหนักและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับอย่างสอดคล้อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมกำลังในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (Maritime National Interests) ซึ่งหมายถึง ผลประโยชน์ของประเทศอันพึงได้รับโดยการแสวงหาและการใช้ทรัพยากรต่างๆ จากทะเล หรือใต้ดินท้องทะเล หรืออากาศเหนือท้องทะเลโดยตรงและโดยอ้อมในการดำเนินการใดๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แห่งชาติขึ้นมา เพื่อการดำรงคงอยู่ของประเทศที่จะใช้ทะเลได้อย่างอิสระปลอดภัย และสามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน⁴ และรับมือกับสถานการณ์และภัยคุกคามทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

จากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางทะเลและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ ย่อมส่งผลกระทบต่อบริบทสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงนโยบาย และเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2560 - 2579 และยุทธศาสตร์ทหาร ระยะ 20 ปี (2560 - 2579)⁵ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ได้มีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านการป้องกัน การพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดกำลังพล เพื่อรับมือกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่มีความเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามในอนาคต

⁴ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 – 2564), หน้า 4

⁵ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. การอบรมปฐมนิเทศนายทหารชั้นนายพลของกองทัพไทย รุ่นที่ 38. ยุทธศาสตร์ทหาร ระยะ 20ปี (2560-2579). 28-30 พ.ย.59

ในการนี้ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงและ คลังสมองของกองทัพไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำเอกสารศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง “ยุทธศาสตร์และการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ” เพื่อทำการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเล
- 1.2.2 เพื่อศึกษายุทธศาสตร์และขีดความสามารถกำลังทางเรือในปัจจุบัน
- 1.2.3 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ

1.3 วิธีการดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้ศึกษาจะดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิ

1.3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารวิชาการ งานวิจัย บทความ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งสรุปการประชุมสัมมนา ได้แก่ การสนทนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 3/60 เรื่อง “การนำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางบก กำลังทางเรือ และกำลังทางอากาศ” เมื่อวันที่จันทร์ที่ 24 ก.ค.60 เวลา 1330 – 1600 ณ ห้องประชุม ศศย.

1.3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้แทนกรมยุทธการทหารเรือ (ยก.ทร.), หน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขงเขตหนองคาย

(นรข.เขตหนองคาย), ท้าเรือภาคที่ 2 (ทรภ.2) และฐานท้าเรือสงขลา รวมทั้ง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ นรข.เขตหนองคาย, ทรภ. 2 และฐานท้าเรือสงขลา

1.3.2 การวิเคราะห์ และการสรุปผลการศึกษา

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้มุ่งศึกษาและประเมินสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเล ยุทธศาสตร์/ นโยบาย และขีดความสามารถกำลังทางเรือในห้วงปี พ.ศ.2560-2579 โดยมีระยะเวลาในการศึกษา 3 เดือนระหว่างห้วงเดือน พฤษภาคม - เดือนกรกฎาคม 2560 ทั้งนี้ เอกสารศึกษาเฉพาะกรณีฉบับนี้ ได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเล

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์และการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ

ส่วนที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอเพิ่มเติม

1.5 ผลที่ได้รับ

1.5.1 กองทัพอไทยสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาขีดความสามารถ กำลังทางเรือให้สามารถรองรับกับภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

1.5.2 สังคมและประเทศชาติโดยรวมจะเกิดความเข้มแข็ง เนื่องจากการมีหน่วยงานความมั่นคงและกองทัพที่มีความพร้อมรับมือกับภัยคุกคาม ที่เกิดขึ้น พร้อมกับขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในด้านความมั่นคง

ส่วนที่ 2

การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเล

2.1 ความท้าทายความมั่นคงทางทะเล

ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล หมายถึง “การที่ประเทศชาติมีสถานะแวดล้อมทางทะเลที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางทะเลได้อย่างเสรี ปลอดภัย และเหมาะสม จนนำไปสู่การบรรลุผลประโยชน์ของชาติ”⁶ ทั้งนี้ ภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลที่ถือเป็นความมั่นคงร่วมกันของนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีการขนส่งและเดินเรือผ่านเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่ยังมีภาวะคุกคามอยู่ เช่น การกระทำอันเป็นโจรสลัด การปล้นสะดมเรือสินค้า การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ และการประมงผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งในส่วนของประเทศไทยที่ติดกับทะเลทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านตะวันตกเป็นทะเล อันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็นอ่าวไทย ซึ่งมีผลประโยชน์ทางทะเลมหาศาล ในส่วนที่ 2 นี้จะเป็นการสำรวจสถานะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์และความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย

ทั้งนี้ ความมั่นคงทางทะเลเป็นประเด็นที่หลายประเทศทั้งในระดับนานาชาติ และประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตระหนักร่วมกัน อีกทั้งยังมีองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization หรือ IMO) เป็นหน่วยงานกลางทางทะเลที่หลายประเทศเข้าเป็นสมาชิกรวมถึงประเทศไทย ทั้งนี้ ภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลเป็นภัยคุกคามร่วมของหลายประเทศสมาชิกในอาเซียน โดยเป็นหนึ่งในกรอบความร่วมมือ ADMM และมี ASEAN Maritime Forum เนื่องจากปัจจุบันบริเวณช่องแคบมะละกาที่เป็นเส้นทางเดินเรือสำคัญที่ยังมีปัญหาเรื่องโจรสลัดเช่นกันซึ่งไทยควร

⁶ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 – 2564), หน้า 1

สร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อเป็นช่องทางในการกระชับความสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น⁷

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับโลก ระดับภูมิภาค และภายในประเทศ และแบ่งภัยคุกคามออกเป็นภัยคุกคามตามแบบ และภัยคุกคามไม่ตามแบบ⁸ นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ความมั่นคงตามลำน้ำโขงที่เป็นประเด็นอ่อนไหวสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งต่อกันได้ เช่น เรื่องเขตแดนที่ยังไม่ชัดเจน และปัญหาเกาะดอนในลำแม่น้ำโขง แนวโน้มสถานการณ์ในภาพรวมถือได้ว่า ไม่น่าจะมีการใช้กำลังทางทหารขนาดใหญ่ในการเข้าแก้ไขปัญหา มีเพียงกองกำลังทหารชายแดนระดับกองร้อย เพื่อดูแลรักษาความเรียบร้อยตามชายแดน และใช้เป็นเครื่องมือเฝ้าระวังความเคลื่อนไหวจากประเทศฝั่งตรงข้าม รวมทั้งเข้ายึดครองพื้นที่เกาะดอน ในแม่น้ำโขงที่ยังไม่ชัดเจนเรื่องเส้นเขตแดน เพื่อแสดงกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ เกาะดอน ซึ่งจะส่งผลให้ได้เปรียบต่อการปักปันเขตแดนในอนาคตต่อไป⁹ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระดับโลก

• ความมั่นคงตามแบบ ได้แก่

(1) การรักษาคุณภาพเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ อาทิ ช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งเป็นเส้นทางผ่านเข้าออกช่องทางเดียวของรัฐในตะวันออกกลาง ช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและพลังงานของหลายประเทศในทวีปเอเชีย และทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรและเส้นทางเดินเรือสำคัญทั้งของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงและสหรัฐอเมริกา

⁷ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการศึกษาหลักสูตร Regional Exclusive Economic Zone protection Officers (export) Course. โรงแรม Pullman นครดานัง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระหว่าง 9-13 พ.ค.59

⁸ เอกสารประกอบการบรรยายร่างแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ 20 ปีของกองทัพเรือ, หน้า 13, 2560

⁹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการเดินทางเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสนับสนุนการวิจัย. วันที่ 27 ก.พ. - 2 มี.ค.60 ณ จ.นครราชสีมา จ.สุรินทร์ จ.อุดรธานี และ จ.หนองคาย

(2) สถานการณ์การเผชิญหน้าในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่าง 2 มหาอำนาจ คือ จีนและสหรัฐฯ รวมทั้งการอ้างสิทธิเหนือบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์และพาราเซล จึงมีแนวโน้มในการเข้ามาของมหาอำนาจและการสะสมกำลังทางเรือของหลายประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิก ซึ่งอาจจะนำมาสู่สถานการณ์ตึงเครียดได้

- ความมั่นคงไม่ตามแบบ ได้แก่

(1) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ที่มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาที่มีความรวดเร็วของอาวุธทำลายล้างสูง ในขณะที่การบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเลซึ่งมีความยากในการควบคุมทะเลจึงสามารถเป็นที่กบดานของกลุ่มผู้ก่อการร้าย เส้นทางขนส่งอาวุธและเป้าหมายในการปฏิบัติการได้

(2) การกระทำอันเป็นโจรสลัด การปล้นเรือสินค้า ทั้งนี้จากรายงานของสภาหอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce: ICC) และสำนักงานทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Bureau: IMB) พบว่าบริเวณช่องแคบมะละกามีปัญหาโจรสลัดและการปล้นเรือสินค้าโดยปี 2015 มีการปล้นสะดมเรือถึง 54 ครั้ง¹⁰

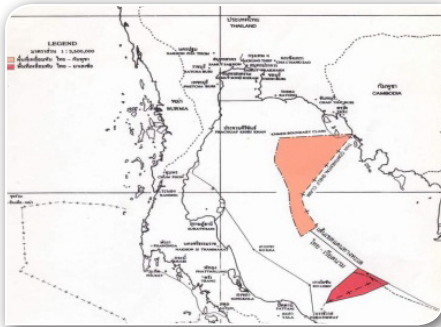
¹⁰ Piracy in the Malacca Strait: Can ASEAN Respond?. <http://thediplomat.com/2015/07/piracy-in-the-malacca-strait-can-asean-respond/>

2.1.2 ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระดับภูมิภาค

- ความมั่นคงตามแบบ ได้แก่

(1) วิกฤตคาบสมุทรเกาหลีที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นจากท่าทีที่แข็งกร้าวของเกาหลีเหนือ ซึ่งอาจใช้แผนการยิงขีปนาวุธพิสัยกลางถึงพิสัยไกลเพื่อโจมตีรอบเกาะกวม อันเป็นที่ตั้งของฐานทัพอากาศในมหาสมุทรแปซิฟิกและมีเครื่องบินทิ้งระเบิดทางยุทธศาสตร์ประจำการอยู่หลายลำ

(2) พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล อาทิ กรณีไทยกับประเทศเวียดนาม ซึ่งปัจจุบันมีการลักลอบทำการประมงของเรือประมงเวียดนามการรุกรานน่านน้ำไทยโดยเรือประมงเวียดนามที่มีการลักลอบเข้ามาทำการประมง มีการปรับเปลี่ยนคุณลักษณะของเรือให้ใกล้เคียงกับเรือไทย มีแนวโน้มความเป็นไปได้ว่าเรือประมงของเวียดนามจะลักลอบเข้ามาปฏิบัติการซ้ำ

ด้วยการสำรวจข้อมูลทางอุทกศาสตร์ เช่น พื้นที่อ่าวทะเล ความลึก และวงรอบการลาดตระเวนของ ทร. รวมทั้งกรณีไทยกับมาเลเซีย พบว่ามีปัญหาจากเรือประมงไทยที่ลักลอบเข้าไปจับสัตว์น้ำในเขตมาเลเซีย

(3) ความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนตามลำน้ำโขง ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่อาจก่อให้เกิดข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้งระหว่างไทยกับ สปป.ลาว ได้ เนื่องจากอนุสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ค.ศ.1926 (พ.ศ.2469) และความตกลงสยาม - ฝรั่งเศส ค.ศ.1904 รวมทั้งสนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ค.ศ.1907 ตลอดจนแผนที่ที่จัดทำขึ้นตามความตกลงทุกฉบับที่ยังไม่มีความชัดเจนในทางปฏิบัติ จนกว่าจะมีการปักปันเขตแดนที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือปัญหาเส้นเขตแดนพื้นที่ทางน้ำ ที่ฝ่ายลาวได้มีการปฏิบัติที่แสดงเจตนา

ถึงการครอบครอง หรือเป็นกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนบริเวณ เกาะดอน ในลำน้ำโขงในพื้นที่รับผิดชอบ

- ความมั่นคงไม่ตามแบบ ได้แก่

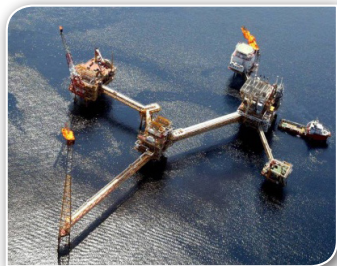
(1) ปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติธรรมชาติ ซึ่งมลพิษทางทะเล

ส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น เรือขนส่งหรือแท่นขุดเจาะน้ำมันเกิดอุบัติเหตุ ทำให้เกิดการรั่วไหลของน้ำมันกลางทะเล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งบริเวณชายฝั่ง และได้ทะเล การทำประมง ระบบการเดินเรือ และการท่องเที่ยว รวมทั้งระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

(2) การประมงผิดกฎหมาย/ รุกล้ำน่านน้ำประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเข้าไปลักลอบทำประมง รวมถึงการทำประมงอย่างขาดความรับผิดชอบ การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated fishing - IUU)

(3) การแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area : JDA) ที่กำลังจะหมดสัญญาลง โดย JDA เป็นพื้นที่เขตไหล่ทวีปบริเวณอ่าวไทยตอนล่างที่ประเทศไทยและมาเลเซียต่างอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกัน โดยในปี 2522 รัฐบาลทั้งสองประเทศได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อก่อตั้งองค์การร่วมไทย-มาเลเซีย (Malaysia-Thailand Joint Development Area : MTJA) เพื่อบริหารจัดการพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนนี้ และตกลงที่จะพัฒนาปิโตรเลียมร่วมกัน โดยใช้หลักการแบ่งผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายเท่ากันทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้ ข้อตกลงดังกล่าวกำลังจะหมดสัญญาลงในปี 2568 อันอาจนำมาสู่การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวของทั้งสองประเทศอีกครั้ง ดังนั้น

ในระดับนโยบายจะต้องพิจารณาวางแผนรองรับอย่างชัดเจนเพื่อดำเนินการต่อไป

(4) การลักลอบลำเลียง/ ค้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยนำข้ามลำแม่น้ำโขงเข้ามาในพื้นที่ จ.เลย จ.หนองคาย และ จ.บึงกาฬ แล้วลักลอบนำเข้าไปจำหน่ายในพื้นที่ตอนในของประเทศได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมีสิ่งจูงใจคือค่าตอบแทนที่ค่อนข้างสูง ประกอบกับราษฎรของประเทศเพื่อนบ้านมีฐานะยากจน ซึ่งการลักลอบค้ายาเสพติดสามารถลำเลียงได้ตลอดแนวทั้งผ่านลำแม่น้ำโขงโดยตรงหรือผ่านดอนที่ใช้เป็นที่พักยาเสพติด จากการประเมินด้านการข่าวทราบว่ากลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดได้เปลี่ยนเส้นทางการนำยาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมากขึ้น เนื่องจากมีถนนคู่ขนานหมายเลข 13 ทั้งสองฝั่ง จึงสะดวกต่อการนำยาเสพติดเข้ามาในราชอาณาจักรฯ และมีการลำเลียงยาเสพติดมาทางเรือจากภาคเหนือ โดยมีนครหลวงเวียงจันทน์เป็นพื้นที่หลักในการพักยา ก่อนที่จะกระจายไปยังแขวงต่างๆ ในพื้นที่ชายแดนเพื่อส่งเข้าสู่เขตไทย

2.1.3 ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงภายในประเทศ

• ความมั่นคงตามแบบ ได้แก่ สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (ทะเลและชายฝั่ง) ซึ่งพบว่าสถิติก่อเหตุชนบกลดลง เนื่องจากมีการเข้มงวดจากเจ้าหน้าที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีกรณีเคลื่อนไหวของกลุ่มสมาชิกใหม่ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สถานการณ์ยาเสพติด ยังคงมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่ที่มีการลักลอบนำเข้า ยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ชายแดน ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ได้แก่ อ.สะเดา อ.นาทวี จ.สงขลา อ.แว้ง อ.สุไหงโกกอล จ.นราธิวาส และ อ.เบตง จ.ยะลา โดยยาเสพติดที่มีการนำเข้า ได้แก่ พืชกระท่อม ยาบ้า และเฮโรอีน¹¹

¹¹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการเดินทางเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสนับสนุนการวิจัย. วันที่ 5 – 9 มิ.ย.60 ณ จ.นครศรีธรรมราช จ.สุราษฎร์ธานี และ จ.สงขลา

- ความมั่นคงไม่ตามแบบ ได้แก่

(1) ปัญหาน้ำมันเถื่อน ซึ่งกรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานหลักในการจำหน่ายน้ำมันดีเซลราคาถูกสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร (โครงการจำหน่ายน้ำมันเขียว) ซึ่งการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องในพื้นที่ทะเลภาคใต้ตอนล่างบริเวณ จ.สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี โดยเฉพาะเกาะโลซิน ที่ไทยประกาศเขตต่อเนื่อง โดยยึดถือตามแนวเส้นฐานตรงออกไปอีก 12 ไมล์ทะเล ทำให้พื้นที่การจำหน่ายน้ำมันเขียวอยู่ห่างจากฝั่งมาก ผู้ประกอบการเรือขนาน้ำมันเขียวจำหน่ายน้ำมันบริเวณนี้ได้น้อย อีกทั้งเรือประมงขนาดเล็กไม่สามารถออกไปเติมน้ำมันได้ ส่วนเรือประมงขนาดกลางก็ประสบปัญหาต้นทุนสูงขึ้น จึงหันไปลักลอบนำเข้าน้ำมันเถื่อนแทน และลักลอบนำน้ำมันเขียวออกจากพื้นที่เขตต่อเนื่องมาจำหน่ายในบริเวณนี้

(2) การลักลอบค้าไม้ โดยเฉพาะไม้พะยุง ซึ่งประเทศที่สามต้องการจำนวนมาก โดยดำเนินการเป็นกลุ่มขบวนการและมีเจ้าหน้าที่ของรัฐและราษฎรบางส่วนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ ซึ่งแนวโน้มสถานการณ์น่าจะยังคงมีการลักลอบตัดไม้พะยุงอยู่ต่อไปเนื่องจากมีมูลค่าและผลตอบแทนสูง โดยจะใช้วิธีการลักลอบตัดไม้พะยุงในพื้นที่อุทยานหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่มีไม้พะยุงขนาดใหญ่และอยู่ใกล้เส้นทางลำเลียงสู่แนวชายแดน พื้นที่เพิ่งเล็งในพื้นที่ตอนใน ได้แก่ พื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผายล และพื้นที่จุดส่งออกตามแนวชายแดนบริเวณ อ.รัตนวาปี จ.หนองคาย และ อ.บึงคล้า จ.บึงกาฬ

(3) การลักลอบนำเข้าน้ำมันดิบจากประเทศอาฟริกาที่พืชผลทางการเกษตรไม้แปรรูป ข้าวเปลือก ยางพารา โดยการลักลอบจะอาศัยช่วงเวลากลางคืน โดยมีกลุ่มผู้มีอิทธิพล หรือเจ้าหน้าที่รัฐบางหน่วยในพื้นที่ ที่ร่วมแสวงหาผลประโยชน์ช่วยอำนวยความสะดวก และให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง โดยสินค้าที่ลักลอบนำออกราชอาณาจักร ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของราษฎรลาว ที่ยังต้องพึ่งพาจากฝั่งไทย ได้แก่

เครื่องอุปโภค บริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ปุ๋ยเคมี วัสดุ ก่อสร้าง เครื่องมือทางการเกษตร น้ำมันเชื้อเพลิง และน้ำตาลทราย เป็นต้น

(4) สถานการณ์แรงงานต่างด้าว เนื่องจากสภาพภูมิประเทศ ทั้ง 2 ฝั่งลำน้ำโขงจะมีหมู่บ้านและชุมชนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในฝั่งไทย ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และมีค่าแรงสูงกว่า ทำให้เป็นแรงจูงใจ ให้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน มีความต้องการเข้ามาขายแรงงานในไทย สูงขึ้น ปัจจุบันการเข้ามาของแรงงานลาวส่วนใหญ่จะใช้บัตรผ่านแดนชั่วคราว มากขึ้น ซึ่งเป็นการง่ายที่จะเดินทางลักลอบเข้าไปขายแรงงานภายในประเทศ ต่อไป แนวโน้มสถานการณ์คาดว่าน่าจะมีการลักลอบเข้ามาขายแรงงาน มากขึ้น จากแรงจูงใจในเรื่องการเพิ่มค่าแรงของรัฐบาลไทย และความต้องการ แรงงานในสถานประกอบการมากขึ้น โดยจะสัมพันธ์กับผู้ประกอบการ ในฝั่งไทย บางรายยังมีความต้องการที่จะใช้แรงงานราคาถูกสูงขึ้น เพื่อลด ต้นทุนการผลิต

(5) การดูดทรายล่องลำเขาเตแดนของประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจุบัน การดำเนินการดูดทรายของประเทศเพื่อนบ้านไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในการ ใช้ทรัพยากรในลำน้ำโขงร่วมกันดังปรากฏการรุกรุก้ำการดูดทรายเข้ามายัง เขตไทยอยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้มีการยื่นประท้วง/ชี้แจงในระดับท้องถิ่น อยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะพื้นที่ จ.หนองคาย ที่ได้รับการร้องเรียนจากราษฎรไทย ที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำโขงบริเวณใกล้ที่ทำการดูดทรายว่าส่งเสียงดัง/ รุก้ำ เข้ามาในเขตไทย เป็นเหตุให้ตลิ่งริมฝั่งแม่น้ำโขงฝั่งไทยได้รับความเสียหาย ปัญหาดังกล่าวนอกจากจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพพังทลายของตลิ่ง ทำให้ การไหลของกระแสน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลทำให้แนวพรมแดน มีสภาพเปลี่ยนไปด้วย

จากการสำรวจสภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลและพื้นที่รับผิดชอบ ที่ต้องใช้กำลังทางเรือจะเห็นได้ว่า ปัญหาความมั่นคงทางทะเลและลำน้ำ ส่วนใหญ่ สามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงโดยภาพรวมของประเทศได้

ในหลากหลายมิติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ ปัญหาด้านความมั่นคงที่มีการปรับตัวที่รวดเร็ว และเกิดขึ้นใหม่ๆ อยู่เสมอ ทำให้ประเทศต่างๆ มีการเตรียมความพร้อม เพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์สำคัญของประเทศ

2.2 ทิศทาง แนวโน้ม และการรักษาสมดุลของอำนาจกำลังทางเรือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัจจุบันผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลมีความสำคัญทั้งในด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ ต่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมและเส้นทางการเดินเรือ (Sea Lane of Communication: SLOC) สำคัญ เป็นแหล่งการทำประมงและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติใต้ทะเลที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับสถานการณ์ความตึงเครียดจากข้อพิพาทระหว่างประเทศในหลายพื้นที่ อาทิ ทะเลจีนตะวันออก ทะเลจีนใต้ เป็นต้น ทำให้ชาติมหาอำนาจทั้งที่เป็นประเทศคู่ขัดแย้งโดยตรงและโดยอ้อมเข้ามาขยายอิทธิพลในภูมิภาคมากขึ้น อาทิ จีน ญี่ปุ่น อินเดีย และสหรัฐฯ รวมทั้งหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดแนวโน้มการแข่งขันสะสมอาวุธของประเทศในอาเซียนได้

จากข้อมูลของสถาบันวิจัยสันติภาพนานาชาติสตอกโฮล์ม (Stockholm International Peace Research Institute - SIPRI)¹² พบว่าในห้วง 10 ปี หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีงบประมาณทางการทหารมากขึ้น ดังตารางที่ 1

¹² Stockholm International Peace Research Institute. <https://www.sipri.org/databases/milex/sources-and-methods>.

**ตารางที่ 1 งบประมาณการทหารของประเทศ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ปี ค.ศ.2007 - 2016)**

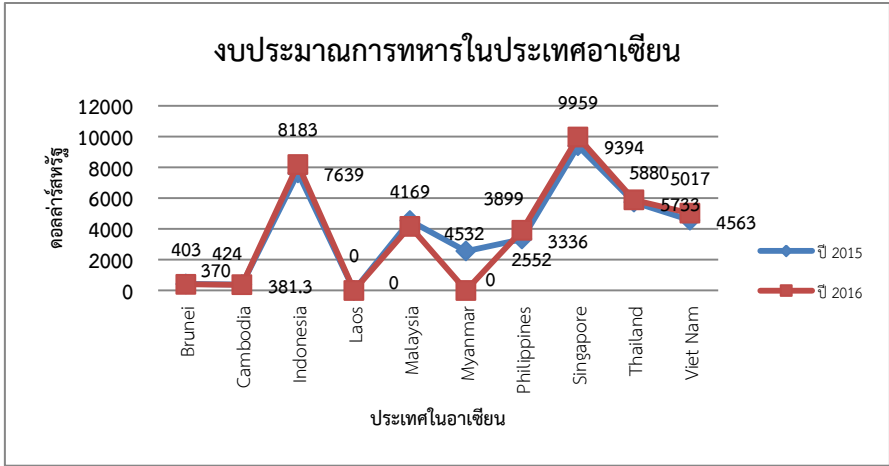
หน่วย: ร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
บรูไน	375	387	380	396	381	373	373	484	424	403
กัมพูชา	120	100.0	170	203	214	233	253	279	381.3	370
อินโดนีเซีย	3659	3413	3567	4189	4802	5514	7413	6531	7639	8183
สปป.ลาว	25.1	23.3	19.5	19.6	21.9	22.4	23.1	-	-	-
มาเลเซีย	4252	4349	4105	3586	4019	3833	4177	4208	4532	4169
เมียนมา	-	-	-	-	-	2969	3269	3276	2552	-
ฟิลิปปินส์	2809	2810	2702	2838	2886	2926	3326	3071	3336	3899
สิงคโปร์	8911	8981	9281	9104	8779	8578	8549	8800	9394	9959
ไทย	4230	4908	5475	5066	5218	5143	5346	5385	5733	5880
เวียดนาม	2753	2712	2979	3322	3101	3611	3776	4184	4563	5017

ที่มา: Military expenditure by country, SIPRI 2017

จากตารางพบว่างบประมาณทางการทหารของหลายประเทศเพิ่มสูงขึ้น อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ 2015 – 2016 แสดงให้เห็นดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบงบประมาณทางการทหารประเทศ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ปี ค.ศ.2015-2016)

เมื่อนำข้อมูลงบประมาณทางการทหารประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ปี ค.ศ.2015-2016) มาเรียงลำดับประเทศที่มีงบประมาณทางการทหารมากที่สุดทั้ง 10 ประเทศ พบว่าอันดับ 1 คือ สิงคโปร์ อันดับ 2 คือ อินโดนีเซีย และประเทศไทยอยู่ในอันดับ 3 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลำดับงบประมาณการทหารของประเทศ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ปี ค.ศ.2015 - 2016)

หน่วย: ร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่	ประเทศ	2015	ประเทศ	2016
1	สิงคโปร์	9394	สิงคโปร์	9959
2	อินโดนีเซีย	7639	อินโดนีเซีย	8183
3	ไทย	5733	ไทย	5880
4	เวียดนาม	4563	เวียดนาม	5017
5	มาเลเซีย	4532	มาเลเซีย	4169
6	ฟิลิปปินส์	3336	ฟิลิปปินส์	3899
7	เมียนมา	2552	บรูไน	403
8	บรูไน	424	กัมพูชา	370
9	กัมพูชา	381.3	เมียนมา	0
10	สปป.ลาว	0	สปป.ลาว	0

นอกจากนี้ ข้อมูลจาก Global Fire Power (GFP) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ในการจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้จัดอันดับประเทศที่มีขีดความสามารถทางการทหารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่าอันดับ 1 คือ อินโดนีเซีย อันดับ 2 คือ เวียดนาม และประเทศไทยอยู่ในอันดับ 3 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหาร
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อันดับ	ประเทศ
1.	อินโดนีเซีย
2.	เวียดนาม
3.	ไทย
4.	เมียนมา
5.	มาเลเซีย
6.	ฟิลิปปินส์
7.	สิงคโปร์
8.	กัมพูชา
9.	สปป.ลาว

ที่มา: <http://www.globalfirepower.com/countries-listing-southeast-asia.asp>¹³

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบการเสริมสร้างกำลังทางเรือของประเทศในภูมิภาคในช่วงเวลาที่ผ่านมาและแนวโน้มใน 10 ปีข้างหน้า พบว่า ประเทศต่างๆ กำลังพัฒนากำลังทางเรือให้มีความทันสมัย เพื่อทดแทนกำลังรบรุ่นเก่าที่กำลังจะหมดอายุการใช้งาน จึงมีการจัดหากำลังรบที่มีขีดความสามารถสูงเข้าประจำการใหม่จำนวนมาก โดยสามารถสรุปโครงสร้างกำลังรบหลักทางเรือที่มีอยู่ได้ ดังนี้

1. อินโดนีเซีย¹⁴

ประเทศอินโดนีเซียถูกจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารอยู่ในอันดับที่ 14 จาก 133 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 1 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

¹³ <http://www.globalfirepower.com/countries-listing-southeast-asia.asp>

¹⁴ http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=indonesia

กำลังรบที่มีประจำการในปัจจุบัน

- เรือดำน้ำ จำนวน 4 ลำ
- เรือฟริเกต จำนวน 7 ลำ
- เรือคอร์เวต จำนวน 24 ลำ
- เรือลาดตระเวน จำนวน 74 ลำ
- เรือเก็บทุ่นระเบิด จำนวน 12 ลำ

กำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

- ปริมาณก๊าซธรรมชาติ (ปิโตรเลียม) มีกำลังการผลิตได้ 789,800 bb/dy และมีความต้องการใช้ 1,666,000 bb/dy โดยมีพลังงานสำรอง 3,693,000,000 bbl
- เรือพาณิชย์นาวี จำนวน 1,3405 ลำ
- ท่าเรือ 9 แห่ง

เรือดำน้ำหมายเลข 403 KRI Nagabanda ขนาด 1,400 ตัน บริเวณอุ้งต่อเรืออ็อกโป
ที่มา : <http://www.marinerthai.net/forum/index.php?topic=8032.0>

2. เวียดนาม¹⁵

ประเทศเวียดนามถูกจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารอยู่ในอันดับที่ 16 จาก 133 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 2 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

¹⁵ http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=vietnam

กำลังรบที่มีประจำการในปัจจุบัน

- เรือดำน้ำ 6 ลำ
- เรือฟริเกต จำนวน 7 ลำ
- เรือคอร์เวต จำนวน 13 ลำ
- เรือยนต์เร็วโจมตีอาวุธปล่อยนำวิถี ชั้น Tarantul V จำนวน 2 ลำ
- เรือลาดตระเวน จำนวน 25 ลำ
- เรือเก็บทุ่นระเบิด จำนวน 8 ลำ

กำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

- ปริมาณก๊าซธรรมชาติ (ปีโตรเลียม) มีกำลังการผลิตได้ 298,400 bb/dy และมีความต้องการใช้ 415,000 bb/dy โดยมีปริมาณพลังงานสำรอง 4,400,000,000 bbl
- เรือพาณิชย์นาวี จำนวน 579 ลำ
- ท่าเรือ 6 แห่ง

3. เมียนมา¹⁶

ประเทศเมียนมาถูกจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารอยู่ในอันดับที่ 31 จาก 133 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 4 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กำลังรบที่มีประจำการในปัจจุบัน

- เรือฟริเกต จำนวน 5 ลำ
- เรือคอร์เวต จำนวน 3 ลำ
- เรือยนต์เร็วโจมตี จำนวน 17 ลำ
- เรือลาดตระเวน จำนวน 40 ลำ
- เรือเก็บทุ่นระเบิด จำนวน 1 ลำ

¹⁶ http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=myanmar

กำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

- ปริมาณก๊าซธรรมชาติ (ปิโตรเลียม) มีกำลังการผลิตได้ 20,000 bbl/dy และมีความต้องการใช้ 28,120 bbl/dy โดยมีปริมาณ

พลังงานสำรอง 50,000,000 bbl

- เรือพาณิชย์นาวี จำนวน 29 ลำ
- ท่าเรือ 3 แห่ง

4. มาเลเซีย¹⁷

ประเทศมาเลเซียถูกจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารอยู่ในอันดับที่ 33 จาก 133 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 5 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กำลังรบที่มีประจำการในปัจจุบัน

- เรือดำน้ำ 2 ลำ
- เรือฟริเกต จำนวน 4 ลำ
- เรือคอร์เวต จำนวน 4 ลำ
- เรือตรวจการณ์ระยะไกลฝั่ง จำนวน 6 ลำ
- เรือลาดตระเวน จำนวน 41 ลำ
- เรือเก็บทุ่นระเบิด จำนวน 4 ลำ

กำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

- ปริมาณก๊าซธรรมชาติ (ปิโตรเลียม) มีกำลังการผลิตได้ 597,500 bbl/dy และมีความต้องการใช้ 625,000 bbl/dy โดยมีพลังงานสำรอง 3,600,000,000 bbl
- เรือพาณิชย์นาวี จำนวน 315 ลำ
- ท่าเรือ 5 แห่ง

¹⁷ http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=malaysia

5. ฟิลิปปินส์¹⁸

ประเทศฟิลิปปินส์ถูกจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารอยู่ในอันดับที่ 50 จาก 133 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 6 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กำลังรบที่มีประจำการในปัจจุบัน

- เรือฟริเกต จำนวน 4 ลำ
- เรือคอร์เวต จำนวน 10 ลำ
- เรือลาดตระเวน จำนวน 36 ลำ

กำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

- ปริมาณก๊าซธรรมชาติ (ปิโตรเลียม) มีกำลังการผลิตได้ 2,100 bbl/dy และมีความต้องการใช้ 300,000 bbl/dy โดยมีพลังงานสำรอง 100,000,000 bbl
- เรือพาณิชย์นาวี จำนวน 1,599 ลำ
- ท่าเรือ 6 แห่ง

6. สิงคโปร์¹⁹

ประเทศสิงคโปร์ถูกจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารอยู่ในอันดับที่ 65 จาก 133 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 7 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

กำลังรบที่มีประจำการในปัจจุบัน

- เรือดำน้ำ 6 ลำ
- เรือฟริเกต จำนวน 6 ลำ
- เรือคอร์เวต จำนวน 6 ลำ
- เรือลาดตระเวน จำนวน 11 ลำ
- เรือเก็บทุ่นระเบิด จำนวน 2 ลำ

¹⁸ http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=philippines

¹⁹ http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=singapore

กำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

- ปริมาณก๊าซธรรมชาติ (ปิโตรเลียม) มีกำลังการผลิตได้ 500 bbl/dy และมีความต้องการใช้ 1,300,000 bbl/dy (ไม่มีพลังงานสำรอง)
- เรือพาณิชย์นาวี จำนวน 1,599 ลำ
- ท่าเรือ 1 แห่ง

จากข้อมูลกำลังรบกำลังทางเรือของประเทศเพื่อนบ้านข้างต้น สรุปได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบกำลังรบหลักและกำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

การจัดลำดับ/ อำนาจทางทะเล	อินโดนีเซีย	เวียดนาม	เมียนมา	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์
อันดับ (โลก)	14	16	31	33	50	65
อันดับ (ภูมิภาค)	1	2	4	5	6	7
เรือดำน้ำ	4	6	-	2	-	6
เรือฟริเกต	7	7	5	4	4	6
เรือคอร์เวต	24	13	3	4	10	6
เรือตรวจการณ์ ไกลฝั่ง	-	-	-	6	-	-
เรือยนต์เร็วโจมตี	-	2	17	-	-	-
เรือลาดตระเวน	74	25	40	41	36	11
เรือเก็บทุ่นระเบิด	12	8	1	4	-	2
ปิโตรเลียมสำรอง (ล้านบารเรล)	3,693	4,400	50	3,600	100	-
เรือพาณิชย์นาวี	1,340	579	29	315	446	1,599
ท่าเรือ	5	6	3	5	6	1

จากข้อมูลที่กำลังมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่เพิ่มงบประมาณทางการทหารมากขึ้น ทำให้เกิดแนวโน้มของการแข่งขันสะสมอาวุธมากขึ้นในภูมิภาค และส่งผลให้ประเทศในภูมิภาคมีแผนและดำเนินการจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน อาทิ

อินโดนีเซีย วางเป้าหมายว่าในปี 2014 จะมีเรือดำน้ำทั้งหมด 12 ลำ ซึ่งล่าสุดได้สั่งซื้อเรือดำน้ำ Scorpene 2 ลำ จากฝรั่งเศส²⁰ และเรือฟริเกต 12 ลำจากเนเธอร์แลนด์

เวียดนาม สั่งซื้อเรือดำน้ำ six's kilo-class และเรือคอร์เวต 12 ลำจากรัสเซีย รวมทั้งเริ่มการผลิตอากาศยานไร้คนขับ หรือ UAV ชนิด HS-6L เพื่อนำมาใช้ลาดตระเวนแถบเกาะชานย่าและทะเลจีนใต้ภายในปี 2016²¹

ฟิลิปปินส์ สั่งซื้อเครื่องบินเจ็ตจากเกาหลีได้กว่า 10 ลำ ซึ่งได้รับแล้ว 2 ลำ²² และล่าสุดยังได้รับมอบยานพาหนะทางการทหารจากสหรัฐฯ คือ M113 A2 Armored Personnel Carriers (APCs) จำนวน 114 คัน นอกจากนี้ ฟิลิปปินส์ตั้งงบประมาณทางการทหารส่วนใหญ่ไปกับความมั่นคงทางทะเลกว่า 273 ล้านดอลลาร์ และคาดว่าจะเพิ่มถึง 500 ล้านดอลลาร์ในปี 2021

2.3 การรักษาสมดุลของอำนาจกำลังรบทางเรือของประเทศไทย

ในขณะที่หลายประเทศในภูมิภาคมีการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับกับภัยคุกคามความมั่นคงที่หลากหลายและรักษาผลประโยชน์ของชาตินั้น ในส่วนของประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญและมีการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยจากข้อมูล

²⁰ Indonesia Still Mulling New Submarine Purchase. <http://thediplomat.com/2015/12/indonesia-still-mulling-new-submarine-purchase/>

²¹ Vietnam Reveals New Drone for Patrolling the South China Sea. <http://thediplomat.com/2015/12/vietnam-reveals-new-drone-for-patrolling-the-south-china-sea/>

²² US Gives Philippines 114 Military Vehicles. <http://thediplomat.com/2015/12/us-gives-philippines-114-military-vehicles/>

ของ Global Fire Power (GFP) ได้แสดงให้เห็นถึงขีดความสามารถหรืออำนาจกำลังรบของกำลังทางเรือของประเทศไทย²³ ซึ่งถูกจัดอันดับขีดความสามารถทางการทหารอยู่ในอันดับที่ 20 จาก 133 ประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 3 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สรุปได้ดังนี้

กำลังรบที่มีประจำการในปัจจุบัน

- เรือบรรทุกเครื่องบิน จำนวน 1 ลำ
- เรือฟริเกต จำนวน 8 ลำ
- เรือคอร์เวต จำนวน 7 ลำ
- เรือลาดตระเวน จำนวน 32 ลำ
- เรือเก็บทุ่นระเบิด จำนวน 7 ลำ

กำลังอำนาจทางทะเลด้านอื่นๆ

- ปริมาณก๊าซธรรมชาติ (ปิโตรเลียม) มีกำลังการผลิตได้ 232,900 bbl/dy และมีความต้องการใช้ 1,005,000 bbl/dy โดยมีปริมาณพลังงานสำรอง 400,000,000 bbl
- เรือพาณิชย์นาวี จำนวน 363 ลำ
- ท่าเรือ 5 แห่ง

เมื่อนำกำลังรบของแต่ละประเทศมาเปรียบเทียบขีดความสามารถกำลังทางเรือของประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5

²³ http://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=thailand

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบขีดความสามารถกำลังทางเรือ

การจัดลำดับ/ อำนาจทางทะเล	อินโดนีเซีย	เวียดนาม	ไทย	เมียนมา	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์	สิงคโปร์
อันดับ (โลก)	14	16	20	31	33	50	65
อันดับ (ภูมิภาค)	1	2	3	4	5	6	7
เรือดำน้ำ	4	6	-	-	2	-	6
เรือฟริเกต	7	7	8	5	4	4	6
เรือคอร์เวต	24	13	7	3	4	10	6
เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง	-	-	-	-	6	-	-
เรือยนต์เร็วโจมตี	-	2	-	17	-	-	-
เรือลาดตระเวน	74	25	32	40	41	36	11
เรือเก็บทุ่นระเบิด	12	8		1	4	-	2
ปีโตรเลียมสำรอง (ล้านบาร์เรล)	3,693	4,400	400	50	3,600	100	-
เรือพาณิชย์นาวี	1,340	579	363	29	315	446	1,599
ท่าเรือ	5	6	5	3	5	6	1

ส่วนที่ 3

ยุทธศาสตร์และการพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือ

จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมที่มีภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลที่หลากหลายนมากขึ้น รวมทั้งจากการประเมินอำนาจกำลังรบของประเทศเพื่อนบ้าน พบว่ามีการเสริมสร้างขีดความสามารถทางด้านกำลังทางเรือเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการรบทางเรือในอนาคต จะเป็นการรบที่รุนแรง รวดเร็ว และเด็ดขาด ซึ่งการเตรียมกำลังจะเป็นไปได้น้อยหรือเป็นไปได้ไม่ได้เลย²⁴ อีกทั้งกองทัพเรือยังมีภารกิจอื่นนอกเหนือจากการสงครามทั้งในและต่างประเทศ อาทิ การช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย การเข้าร่วมรักษาสันติภาพ และการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ จากวิวัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านสมุทรศาสตร์ ทำให้การค้นหาและแสวงหาประโยชน์จากบริเวณพื้นดินท้องทะเล ทรัพยากรใต้ผิวดินท้องทะเล ทรัพยากรจากน้ำทะเล และทรัพยากรในทะเลลึก ทำให้ประเทศมหาอำนาจที่มีความได้เปรียบทางเทคโนโลยีและกำลังอำนาจทางทะเลที่เหนือกว่า จึงมีโอกาสมากกว่าในการแสวงหาและใช้ประโยชน์แหล่งทรัพยากรจากทะเล อีกทั้งสามารถแสดงกำลังในพื้นที่ที่ยังคงเป็นข้อพิพาทในการถือสิทธิ์ครอบครอง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งอันเนื่องจากการแย่งชิงทรัพยากรได้ในอนาคตอันใกล้²⁵

²⁴ การประชุม ว.การทัพสัมพันธ์ ครั้งที่ 2.วันที่ 6 ก.ค.60 ณ หอประชุมกองทัพอากาศ

²⁵ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ และฝ่ายวิเคราะห์เทคโนโลยีป้องกันประเทศ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. **ยุทธศาสตร์ทางทะเล ตอนที่ 1.** นาวิกศาสตร์ ปีที่ 94 ฉบับที่ 12 ธันวาคม 2554. หน้า 28

3.1 ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

จากการที่ประเทศไทยได้มีการกำหนดกรอบของ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมาย คือ ความมั่นคง มั่งคั่ง และ ยั่งยืน รวมทั้ง กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในระดับชาติ 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง
- 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน
- 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม
- 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยที่ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงนั้น กระทรวงกลาโหมได้นำมาเป็นกรอบในการจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2560-2579 ด้วยการยึดถือแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศ 3 แนวทาง ได้แก่

- 1) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation)
- 2) การผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defence) และ
- 3) การป้องกันเชิงรุก (Active Defence)

ซึ่งในขณะนี้กองบัญชาการกองทัพไทยได้นำมาจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ทหาร 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน

นอกจากนี้ ทร. ได้มีการจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.2560 – 2579 ทั้งนี้ จากการที่ประเทศไทยที่มีแผ่นดินติดกับทะเล 2 ด้าน คือ

ด้านตะวันตกเป็นทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็นอ่าวไทย โดยมีพื้นที่เขตทางทะเลรวมประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้มีการประเมินว่าผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีไม่ต่ำกว่า 24 ล้านล้านบาทต่อปี²⁶ ซึ่งนับว่าเป็นผลประโยชน์ของชาติที่มีมูลค่ามหาศาล

3.1.1 ยุทธศาสตร์ บทบาท และภารกิจของกองทัพเรือ

จากการที่ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และโครงสร้างกำลังรบของกำลังทางเรือที่มีขีดความสามารถเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจในห้วงระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า โดยได้มีการตั้งเป้าหมายการพัฒนาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ในปี 2567 ในการ “เป็นหน่วยงานความมั่นคงทางทะเลที่มีบทบาทนำในภูมิภาคและเป็นเลิศในการบริหารจัดการ” จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์มูลฐานทางเรือที่สำคัญไว้ 5 ประการ²⁷ ได้แก่

- 1) เพื่อเตรียมกำลังกองทัพเรือและป้องกันราชอาณาจักร
  - 2) เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
  - 3) เพื่อพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์
  - 4) เพื่อสนับสนุนการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ
  - 5) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชน
- อีกทั้งกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะในห้วงเวลา 10 ปีข้างหน้า ดังนี้
- 1) เพื่อป้องกันราชอาณาจักรและรักษาสิทธิอธิปไตยเหนืออาณาเขตทางทะเลของไทย
  - 2) เพื่อถวายความปลอดภัยแด่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ในพื้นที่ที่กองทัพเรือรับผิดชอบและได้รับมอบหมาย
  - 3) เพื่อคุ้มครองและรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเลของไทย
  - 4) เพื่อป้องกันพื้นที่ทางบกและลำน้ำที่ได้รับมอบหมาย

²⁶ การประชุม ว.การทัพสัมพันธ์ ครั้งที่ 2. วันที่ 6 ก.ค.60 ณ หอประชุมกองทัพอากาศ

²⁷ ร่างการประเมินยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ. 2558 - 2567

- 5) เพื่อป้องกันและต่อต้านการก่อการร้ายในทะเลและท่าเรือ
- 6) เพื่อสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 7) เพื่อสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเล
- 8) เพื่อสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยประชาชนในทะเล ชายฝั่ง และพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 9) เพื่อสนับสนุนการรักษาความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค
- 10) เพื่อสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

3.1.2 กรณีศึกษาพื้นที่ทัพเรือภาคที่ 2 จ.สงขลา²⁸

จากการเดินทางเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทรภ.2 และฐานทัพเรือสงขลา จ.สงขลา ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบ 34,500 ตารางไมล์ทะเล ครอบคลุมบริเวณอ่าวไทยตอนล่างตั้งแต่ทางบกบริเวณจตุรรอยต่อบ้านแหะ อ.ละแม จ.ชุมพร, จ.สุราษฎร์ฯ, จ.นครศรีธรรมราช, จ.สงขลา, จ.ปัตตานี และ จ.นราธิวาส โดยครอบคลุมถึงพื้นที่ ต.เกาะเต่า อ.เกาะพะงัน จ.สุราษฎร์ธานี จากชายฝั่งทะเลไปจนถึงทะเลจีนใต้ที่ไม่ใช่ทะเลอาณาเขตของประเทศอื่น ซึ่งจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงพบว่า มีประเด็นที่น่างกังวล อาทิ ปัญหาน้ำมันเถื่อน การหมด MOU ในพื้นที่ JDA และสถานการณ์ 3 จขต. เป็นต้น

(1) การเตรียมกำลัง ทรภ.2 มีการเตรียมกำลังสำหรับในภาวะปกติ และภาวะความขัดแย้ง ดังนี้

- เรือลาดตระเวน จำนวน 12 ลำ ออกลาดตระเวนเฝ้าตรวจในพื้นที่รับผิดชอบ และเตรียมกำลังทางเรือให้พร้อมอยู่ตลอดเวลาที่สามารถไปปฏิบัติกิจเร่งด่วน กรณีที่ได้รับคำสั่งจากหน่วยเหนือ หรือการปฏิบัติกิจ

²⁸ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการเดินทางเข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสนับสนุนการวิจัย. วันที่ 5 - 9 มิ.ย.60 ณ จ.นครศรีธรรมราช จ.สุราษฎร์ธานี และ จ.สงขลา

พิเศษอื่น เช่น การถวายความปลอดภัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ พระบรมวงศานุวงศ์ การจัดหมู่เรือช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทะเลอันจากเกิด พายุไต้ฝุ่นต่างๆ การจัดเรือสนับสนุนการขจัดคราบน้ำมันในทะเล ซึ่งเกิด รั่วไหลจากอุบัติเหตุเรือสินค้าโดนกัน หรือเกยหินโสโครก และการปราบปราม การกระทำอันเป็นโจรสลัด เป็นต้น

- อากาศยาน จำนวน 5 เครื่อง เพื่อการลาดตระเวนสนับสนุน การปฏิบัติการของเรือในพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งจัดอากาศยานให้พร้อม ในการปฏิบัติกิจพิเศษอื่นๆ เช่น การรับผู้ป่วยจากเรือในทะเลนำมาส่งยังฝั่งใน กรณีฉุกเฉิน

- ชุดปฏิบัติการพิเศษ 1 ชุดปฏิบัติการ และชุดถอดทำลาย อมกัณฑ์ โดยมีการจัดนักทำลายใต้น้ำจู่โจม ปฏิบัติการสนับสนุนการปฏิบัติ การทางเรือ และการปฏิบัติการพิเศษตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งดำเนินการ ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในทะเล เช่น การวางทุ่นหมายเขต การฝึกอาสา สมัคร์กันค้ำน้ำเพื่องานอนุรักษ์ เป็นต้น

ในการปฏิบัติในภาวะปกติ ทรภ.2 จะมุ่งเน้นการปฏิบัติการ ลาดตระเวนทางทะเล เช่น การลาดตระเวนร่วมไทย - มาเลเซีย จำนวน

1 ครั้ง/เดือน และจัดเรือลาดตระเวนร่วม ทร.- ทร.เวียดนาม ปีละ 2 ครั้ง รวมถึงมีภารกิจในการคุ้มครองช่วยเหลือเรือประมงไทย การคุ้มครองแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในทะเลการป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดในทะเล ตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือ การป้องกัน การแทรกซึมลักลอบส่งคนและยุทธโปกรณ์ขึ้นสู่ฝั่ง การปราบปรามยาเสพติด การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทะเล ตลอดจนการป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป้องกันและขจัดมลพิษในทะเลบริเวณชายฝั่ง

(2) การใช้กำลัง ทรภ.2 ป้องกันประเทศด้านใต้ในลักษณะการควบคุมบังคับบัญชาแบบพื้นที่ (Area Command Concept) พร้อมใช้กำลังเมื่อเกิดความขัดแย้งในพื้นที่อ่าวไทยตอนล่าง และได้มีการแบ่งระดับการปฏิบัติตามสถานการณ์ ดังนี้

- ขั้นปกติ โดยมีจุดประสงค์ในการดำรงสถานการณ์ปกติ มีการปฏิบัติตามภารกิจและพื้นที่ที่ได้รับมอบตามปกติ และใช้กำลังในขั้นปกติ

- ขั้นปกติ (สถานการณ์วิกฤต) โดยมีจุดประสงค์ในการคลี่คลายและยุติความขัดแย้ง มี กำลังพร้อมปฏิบัติ ตามแผน โดยไม่เสียเปรียบฝ่ายข้าศึก การปฏิบัติโดยเตรียมกำลังให้มีความพร้อมใช้ หากความขัดแย้งรุนแรง จะได้รับกำลังสนับสนุนจาก ทร. เพิ่มเติมกำลังในพื้นที่สำคัญหากสถานการณ์มีความรุนแรงขึ้น

- ขั้นตอบโต้ โดยมีจุดประสงค์ คือ ได้เปรียบในการปฏิบัติการทางเรือ และลดศกภัยสงคราม มีจุดมุ่งหลักในการได้การควบคุมทะเลในพื้นที่ อ่าวไทย และปฏิเสธการปฏิบัติของข้าศึกฝั่งอันดามัน

- ขั้นป้องกันประเทศ โดยมีจุดประสงค์ คือ ได้เปรียบในการปฏิบัติการทางเรือ และลดศกภัย

สงคราม มีจุดมุ่งหลักในการได้การควบคุมทะเลในพื้นที่อ่าวไทย และขยาย การปฏิบัติในพื้นที่คู่ขัดแย้ง

นอกจากนี้ ทรภ. 2 ได้ประเมินสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ อ่าวไทย ประกอบกับการวางยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ 20 ปี โดยมีความต้องการ พัฒนาขีดความสามารถ ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายทั้งภาวะปกติและ ภาวะขัดแย้ง อีกทั้ง ทรภ.2 อยู่ในพื้นที่ที่มีจุดยุทธศาสตร์สำคัญหลายอย่าง เช่น Sea Base แทนชุดเจาะปิโตรเลียม และพื้นที่ JDA จึงจำเป็นต้องมี ระบบตรวจการณ์ที่ครอบคลุมพื้นที่อาณาเขตของทะเลไทย อาทิ การใช้ UAV ร่วมกับเครื่องบินลาดตระเวนทางทะเล และเพิ่มประสิทธิภาพในการลาด ตระเวนชายฝั่งและใกล้ชายฝั่ง ทั้งนี้ ควรมียุทโธปกรณ์เพิ่มเติม ดังนี้

- เรดาร์ชายฝั่งที่มีระบบพิสูจน์ทราบตนเองอัตโนมัติและ สามารถเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการรู้เท่าทัน สถานการณ์ทางทะเล

- ระบบควบคุมบังคับบัญชาที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง และ สถานีตรวจการณ์ชายฝั่ง ประกอบด้วย เรดาร์ชายฝั่ง และอุปกรณ์ตรวจจับ และพิสูจน์ทราบตนเองอัตโนมัติติดตั้งพร้อมทั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ ครอบคลุมพื้นที่ห่างฝั่ง 40-60 ไมล์ทะเล

- อากาศยานไร้คนขับ หรือโดรนที่มีระบบปฏิบัติการ 150-200 ไมล์ทะเล สามารถขึ้นลงจากฐานบินชายฝั่งและติดตั้งอุปกรณ์ตรวจการณ์ พิสูจน์ทราบ

- เครื่องบินลาดตระเวน เพื่อเสริมความสามารถในการปฏิบัติ ในส่วนที่ UAV ไม่สามารถปฏิบัติการได้ทั้งทางยุทธการและธรรการ รวมทั้งมี ความอ่อนตัวสามารถนำไปใช้งานตามความเหมาะสมของสถานการณ์

- การพัฒนาขีดความสามารถของฐานทัพท่าเรือ ในการ สนับสนุนเป็นฐานทัพหลักส่วนหน้าในการสนับสนุนให้กำลังทางเรือตั้งแต่ ภาวะปกติ

จากกรณีศึกษาของ ทรภ.2 อาจกล่าวได้ว่าในพื้นที่ที่มีสภาวะแวดล้อม ความมั่นคงที่ต่างกัน ทำให้มีความจำเป็นในการใช้ยุทธโศปกรณ์เฉพาะ ที่ต่างออกไป อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและแนวโน้ม การดำเนินงานที่ใช้การบูรณาการเครื่องมือยุทธโศปกรณ์ตามขีดความสามารถ (Capability) มากกว่าการเพิ่มยุทธโศปกรณ์ตามประเภทของภัยคุกคาม (Threat) ซึ่งจะทำให้ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

3.2 การพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือที่ต้องการ

เมื่อพิจารณาจากบทบาทและภารกิจ ประกอบกับสภาพภูมิรัฐศาสตร์ ของประเทศไทยที่มีลักษณะเป็น 2 ชายฝั่งทะเล (Two Oceans) รวมทั้ง สภาวะแวดล้อมภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลที่มีความเกี่ยวข้องกับ ประเทศไทยตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 อาทิ การรักษาคุณภาพเส้นทาง เดินเรือที่สำคัญ สถานการณ์ความมั่นคงใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ การก่อ การร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติธรรมชาติ การประมงผิดกฎหมาย พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล และพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area : JDA) รวมถึงปัญหาน้ำมันเถื่อน ประกอบกับปัญหาความมั่นคงบริเวณน่านน้ำภายในประเทศที่เป็นพื้นที่ รับผิดชอบ ได้แก่ การลักลอบลำเลียงและค้ายาเสพติด การลักลอบค้าไม้ การลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี สถานการณ์แรงงานต่างด้าว ความไม่ชัดเจน ของเส้นเขตแดน และการดูถูกรายล่วงล้ำเขตแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

ทั้งนี้ การกำหนดขีดความสามารถและกำลังรบของกำลังทางเรือ จะพิจารณาในส่วนของการเตรียมกำลัง ให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม ภัยคุกคามด้านความมั่นคง โดยภารกิจสำคัญที่ควรให้ความสำคัญตามที่กำหนด ไว้ในวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น การป้องกันราชอาณาจักรและรักษาสีทิวอิปไตย เหนืออาณาเขตทางทะเลของไทย การคุ้มครองและรักษาเส้นทางคมนาคม ทางทะเลของไทย และการสนับสนุนการรักษาความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค

เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาขีดความสามารถกำลังรบในปัจจุบัน ถือว่ายังไม่เพียงพอต่อการรับมือกับสภาวะแวดล้อมความมั่นคงที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาเสริมสร้างกำลังรบในส่วนของกองเตรียมกำลัง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งการปฏิบัติการกิจในภาวะปกติและภาวะขัดแย้ง เช่น การจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติการกิจรักษาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การจัดหาเรือตรวจการณ์ระยะไกลฝั่ง เรือตรวจการณ์ระยะปานกลาง เรือตรวจการณ์ระยะไกลฝั่ง และเรือเนกประสงค์ยกพลขึ้นบก โดยเรือเนกประสงค์สามารถใช้ในการกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยขนาดใหญ่ได้อีกด้วย รวมทั้งการซ่อมปรับปรุงยุทโธปกรณ์หลัก โดยในภาพรวมควรเพิ่มขีดความสามารถใน 3 ด้าน คือ การเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังพล (Man) การเสริมสร้างขีดความสามารถยุทโธปกรณ์ (Material) และการเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการ (Management) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 การเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังพล (Man)

กองเตรียมกำลังด้านกำลังพลมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กร เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาเป็นไป ดังคำกล่าวที่ว่า “เหล็กในคนสำคัญกว่าเหล็กในเรือ”²⁹ นอกจากนี้ ความเปลี่ยนแปลงหลายประการของสภาวะแวดล้อมความมั่นคงถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีที่เป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายทางยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถดำเนินการดังนี้

1) การพัฒนาองค์ความรู้ของกำลังพล

ทั้งตามสายวิชาการและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งต้องมี Maritime Domain awareness อาทิ การพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษากับกองทัพเรือประเทศต่างๆ

²⁹ พลเรือเอก สามารถ จำปรัตน์, สร้างคน. นาวีกศาสตร์ ปีที่ 95 เล่มที่ 8 สิงหาคม 2555, หน้า 14

2) การพัฒนากำลังพลไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ทั้งการดำรงขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทหารควบคู่ไปกับการรักษากฎหมายและความมั่นคงทางทะเล เนื่องจากจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น การประมงผิดกฎหมาย

การจับยาเสพติดและสินค้าหนีภาษี แรงงานต่างด้าว เป็นต้น ทำให้มีกฎหมายที่ให้อำนาจในฐานะผู้ช่วยเจ้าพนักงานจำนวน 28 ฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2519 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2426 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2540) และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด 2534 เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังรวมถึงกฎหมายในระดับนานาชาติ อาทิ อนุสัญญาเพื่อการปราบปรามการกระทำอันมิชอบต่อความปลอดภัยในการเดินเรือ (Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigations 1988: SUA Convention) ประมวลข้อบังคับว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยของเรือและท่าเรือระหว่างประเทศ (International Ship and Port Facilities Security Code: ISPS Code) และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยแห่งชีวิตทางทะเล (International Convention for the Safety of Life at Sea: SOLAS) เป็นต้น โดย กฎหมายทั้ง 4 ฉบับข้างต้น มีแนวคิดหลักเพื่อป้องกันภัยคุกคามทางทะเล และป้องกันภัยจากการก่อการร้าย การกระทำอันเป็นโจรสลัด หรือการกระทำอื่นใดอันอาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการขนส่งทางทะเล รวมถึงเพื่อให้มั่นใจว่าเรือขนส่งและท่าเรือมีการรักษาความปลอดภัยอย่างเพียงพอและเหมาะสม จึงให้มีการตรวจค้นและการยับยั้งการกระทำที่เป็นภัย

คุกคามต่อความมั่นคง (detect and deter acts that threaten security)³⁰ และยังรวมถึงกฎหมายอื่นๆ ที่สนับสนุนความมั่นคงทางทะเล เช่น จรรยาบรรณในการทำประมงอย่างรับผิดชอบ (Code of Conduct for Responsible Fishing) แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศในการป้องกัน ปราบปราม ทำให้หมดไป ซึ่งการทำประมงที่ผิดกฎหมาย การไม่รายงาน และการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ (International Plan of Action to Prevent, Deter, and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IPOA-IUU Fishing)³¹ และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๓๕ (Convention on Biological Diversity: CBD) เป็นต้น ที่กล่าวมาข้างต้นจำเป็นต้องอาศัยความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่และก้าวทันสภาวะแวดล้อมความมั่นคงทางทะเลที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการพัฒนาองค์ความรู้เฉพาะทางที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติการให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.2 การเสริมสร้างขีดความสามารถอาวุธยุทธโปกรณ์ (Material)

จากสภาพภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นแบบ Two Oceans คือ ฝั่งอ่าวไทยและอันดามัน ทำให้ควรพัฒนาขีดความสามารถด้านอาวุธยุทธโปกรณ์ของกำลังทางเรือให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมความมั่นคง ดังนี้

1) การมีระบบป้องกันเชิงลึก (Defence in depth with forward defence capability) ซึ่งเป็นการวางระบบตรวจการณ์ป้องกันชายฝั่งออกเป็นชั้นๆ แบ่งออกเป็น 2 layers โดยมีระบบตรวจการณ์และสนธิควบคุมที่มีรัศมี 400 ไมล์ทางทะเลออกจากฝั่ง เน้นการประสานการยิงจากอาวุธทุกประเภทจากเหล่าทัพต่างๆ ในพื้นที่ที่กำหนด

³⁰ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการศึกษาลักสูตร Regional Exclusive Economic Zone protection Officers (export) Course. โรงแรม Pullman นครดานัง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระหว่าง 9-13 พ.ค.59

³¹ กฎหมายความมั่นคงทางทะเล: กฎหมายระหว่างประเทศ. http://www.navedu.navy.mi.th/stg/databasestory/data/Situation-sea/maunkongtalae/DTI-Maritime-Protection/Layout_P184-197.pdf

2) กองเรือตรวจการณ์ไกลฝั่งที่นอก 400 ไมล์ทะเล และพร้อมรบทั้ง 3 มิติและมีรัศมีปฏิบัติการครอบคลุมพื้นที่ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยทั้งหมด รวมทั้งกำลังทางเรือต้องมีความพร้อมในการรบที่เป็นแบบอสมมาตรครบถ้วน และสามารถสนับสนุนปฏิบัติการการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance & Disaster Relief :HADR) ได้ทั้งในระดับในประเทศและภูมิภาค

3) ระบบป้องกันฝั่ง ประกอบไปด้วย อาวุธปล่อยนำวิถีและยิง 100 ไมล์จากฝั่งเป็นอย่างน้อย กองเรือทำสงครามทุ่นระเบิด เครื่องบินลาดตระเวน/ UAV เรือลาดตระเวนขนาดกลางที่ติดอาวุธปล่อยนำวิถี และเรือดำน้ำขนาดเล็ก 600 – 1000 ตันประมาณ 6 ลำปฏิบัติการในอ่าวไทย

4) กำลังการรบ เน้นที่กองเรือปฏิบัติการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กองเรือบรรทุกเครื่องบินหรือ LHD พร้อมอากาศยานประจำเรือ เรือฟรีเกตสมรรถนะสูงพร้อม ฮ.ประจำเรือ อย่างน้อยกองเรือละ 8 ลำ เรือดำน้ำขนาด 1500 - 2500 ตัน กองเรือละ 6 ลำ เครื่องบินลาดตระเวนระยะไกลซึ่งอาจจะเป็นเครื่องบิน C 130 เนื่องจากสามารถใช้ร่วมกันกับกองทัพอากาศได้ อีกทั้งมีรัศมีในการลาดตระเวนที่ค่อนข้างไกล รวมทั้งการมีเรือส่งกำลังบำรุงขนาดใหญ่สามารถทำให้กองเรืออยู่ในทะเลได้อย่างน้อย 1-2 เดือน และขีดความสามารถของนาวิกโยธินที่พร้อมปฏิบัติการทางบก โดยเปลี่ยนการปฏิบัติการจากเดิมที่เป็น ship to shore มาเป็น ship to target

5) ความสามารถในการใช้ทะเลเป็นฐาน (Sea base platform) เพื่อให้สามารถ deploy กำลังจากกลางทะเลได้อย่างรวดเร็ว (power projection from the sea)³²

6) ระบบสงครามแบบใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Warfare: NCW) การใช้แนวคิดเรื่อง NCW จะเป็นประโยชน์

³² น.ท.วรรณันท์ อาษา, หัวหน้ายุทธศาสตร์ กนย.สนผ.ยก.ทร., สัมภาษณ์เชิงลึก 30 พ.ค. 2560

ในการรวบรวมระหว่างเหล่าทัพ ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบเครือข่ายใน 4 มิติ คือ มิติใต้น้ำ มิติผิวน้ำ มิติทางอากาศ และมิติทางบก ดังนี้

- มิติใต้น้ำ ด้วยกำลังเรือดำน้ำ รุ่นระเบิดประเภทต่างๆ ที่ผลิตได้เอง และกำลังหน่วยสงครามพิเศษทางเรือที่มีศักยภาพสูง

- มิติผิวน้ำ ด้วยกำลังทางเรือที่มีเทคโนโลยีใหม่ ล่องหน มีระวางขับน้ำมากแต่กินน้ำตื้น รองรับภารกิจได้หลากหลาย มีระบบอาวุธ เทคโนโลยีสูง ระบบปืนเรือ อาวุธนำวิถีที่ทันสมัย มีเรือผิวน้ำประเภทต่างๆ ที่ทันสมัย รวมทั้งเรืออเนกประสงค์ที่ใช้ในภารกิจทางทหารและช่วยเหลือประชาชน

- มิติทางอากาศ การมีเฮลิคอปเตอร์ตรวจการที่ทันสมัย มีระบบชี้เป้า เครื่องบินลาดตระเวนทางทะเลทั้งปีกนิ่งและปีกหมุน อากาศยานไร้คนขับ

- มิติทางบก หากมีการปรับโครงสร้างศูนย์ประสานการปฏิบัติ ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) มาเป็นศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล จะใช้กำลังนาวิกโยธินและกำลังต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง เป็นกำลังรบหลักตามสาขาปฏิบัติการ และสามารถปรับเป็นกำลังอเนกประสงค์ ทั้งยามฝั่งและการป้องกันภัยทางอากาศ

ทั้งนี้ NCW จะทำให้ผู้บังคับบัญชาทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ศูนย์อำนวยการร่วมทุกเหล่าทัพทั้งส่วนกลางและภูมิภาคเห็นภาพสถานการณ์เดียวกัน รวมทั้งมีการประสานการใช้อาวุธเพื่อสนับสนุนภารกิจร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการลดข้อจำกัดด้านขีดความสามารถในการควบคุมบังคับบัญชา

ในระดับภาคหรือหน่วยเฉพาะกิจตามที่กล่าวไว้แล้ว ยังเป็นการใช้ทรัพยากรของเหล่าทัพอย่างคุ้มค่าด้วย การรวบรวมระหว่างเหล่าทัพจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ภายใต้สภาวะ

แวดล้อมความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและข้อจำกัดด้านทรัพยากรในอนาคต ดังนั้น จึงควรผลักดันการใช้แนวคิด NCW ให้เกิดผลอย่างจริงจัง แม้ว่า จะมีการใช้งบประมาณสูงในการลงทุนช่วงแรกก็ตาม

3.2.3 การเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารจัดการ (Management)

จากการที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบในหลักการร่างยุทธศาสตร์ ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.2558-2562 ซึ่งจะปรับเป็นแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล พ.ศ.2558-2564 เพื่อให้มียุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการสำหรับหน่วยงานด้านความมั่นคงในการดูแลรับผิดชอบผลประโยชน์ของชาติทางทะเล จึงได้มีแนวคิดในการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ เพื่อบูรณาการหน่วยงานทางทะเล โดยจะยกระดับศูนย์ประสานการปฏิบัติ ในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)³³ เพื่อตอบสนอง ต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้งในระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติการ โดย ศรชล. กำลังจะถูกปรับให้สามารถดำเนินการในลักษณะ “ศูนย์อำนาจการ รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)” และ ศรชล. ภาค ตาม ลำดับ โดยใช้แนวคิดการควบคุมบังคับบัญชาแบบเป็นพื้นที่เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ศปก.ทร. และ ศรชล. มีแนวความคิดในการควบคุมบังคับบัญชาต่อกำลังทางเรือ ในพื้นที่ของตนในระดับยุทธการ และระดับภาคต่างๆ การควบคุมกำลังทาง เรือของในระดับยุทธวิธี โดยจะมีลักษณะเช่นเดียวกับกองอำนาจการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เพื่อให้สามารถวางแผน อำนาจการ ประสานงาน สั่งการ ติดตาม ตรวจสอบประเมินภัยคุกคาม และสนับสนุนการ ปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภารกิจด้านการรักษาผลประโยชน์ ทางทะเล ทั้งในภาวะปกติและภาวะไม่ปกติ รวมถึงเสริมสร้างให้ประชาชน ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ซึ่งจะสามารถ ทำให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติงานได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

³³ ศรชล.ยกระดับเป็นศูนย์อำนาจการ รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล. <http://www.manager.co.th/local/viewnews.aspx?NewsID=9570000135253>

3.2.4 การเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วม/ ผสม

3.2.4.1 การเสริมสร้างขีดความสามารถในการบูรณาการระหว่างเหล่าทัพ

(1) การปฏิบัติการในทางรุกที่มีประสิทธิภาพในอนาคตแบบการทำสงครามอากาศทะเล (Air Sea Battle: ASB) ในอนาคตแม้ว่าแนวโน้มของการเกิดสงครามตามแบบอาจไม่เกิดขึ้น เนื่องจากมีกรอบความร่วมมือในระดับต่างๆ ที่เป็นกลไกในการยับยั้งความขัดแย้ง แต่อย่างไรก็ดี มีแนวความคิดการปฏิบัติการในทางรุกที่มีประสิทธิภาพในอนาคตควรจะอยู่ในรูปแบบการทำสงครามอากาศทะเล (Air Sea Battle: ASB) โดยการยอมรับความสำคัญของกำลังทางอากาศและประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อเสริมขีดความสามารถของการปฏิบัติการทางเรือมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งปัจจุบันเรือหลวงจักรีนฤเบศร์สามารถเชื่อมโยงระบบเข้ากับเครื่องบินของกำลังทางอากาศได้ ดังนั้นจึงควรพัฒนาขีดความสามารถกำลังทางเรือให้เกิดการแลกเปลี่ยนและใช้งานยุทธโธปกรณ์ระหว่างเหล่าทัพร่วมกัน โดยผ่านการฝึกร่วมระหว่างเหล่าทัพ

(2) การพัฒนาระบบทางด้านอาวุธ พัฒนาเครื่องมือในการปฏิบัติการข่าวสาร พัฒนาระบบตรวจการณ์ทางทะเล และระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเล เพื่อการรับรู้เท่าทันสถานการณ์ทางทะเล รวมทั้งมีการพัฒนาระบบควบคุมบังคับบัญชาและสั่งการมุ่งสู่การปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง

3.2.4.2 การเสริมสร้างขีดความสามารถในการบูรณาการ กับกองทัพพันธมิตร

(1) การสร้างบทบาทนำในความร่วมมือด้านความมั่นคง (Active Security Cooperation) อาทิ การปฏิบัติการทางทหาร ด้วยการริเริ่มสร้างความร่วมมือด้านการทหารกับประเทศเพื่อนบ้านมิตรประเทศ และประเทศมหาอำนาจ การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าว และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในภูมิภาคและภายใต้กรอบของ UN เป็นต้น³⁴ โดยใช้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศด้านความมั่นคงทางทะเลเป็นกลไกสำคัญในการสร้างบทบาทนำในระดับต่างๆ ทั้งในและนอกภูมิภาค ดังตารางที่ 6 (หน้า 46) กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ

(2) การร่วมมือแบบ ASEAN compatible approach จากการเข้าเป็นประชาคมอาเซียนที่มีการร่วมมือพัฒนากันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังทางเรือในอนาคตที่ควรมีลักษณะเป็นแบบ ASEAN compatible approach กล่าวคือ มีความสามารถในการใช้กำลังทางเรือร่วมกันกับระหว่างประเทศอาเซียนได้ เพื่อความง่าย สะดวก และเป็นความร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะสามารถพัฒนาเป็น ASEAN Navy³⁵ ได้ในอนาคต

(3) การป้องปราม (Deterrence) อาทิ การพัฒนาและแสดงขีดความสามารถของกำลังทางเรือให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะยับยั้งความคิดฝ่ายตรงข้ามที่จะใช้กำลัง การสาธิตการใช้อาวุธที่มีศักยภาพสูง ทั้ง 2 ฝั่งทะเล การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเล และสนับสนุนกำลังป้องปรามที่จัดเตรียมไว้เป็นเครื่องมือร่วมกับพลังอำนาจของชาติในด้านอื่น ๆ ในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาล เป็นต้น

³⁴ ร่างการประเมินยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ. 2558 – 2567

³⁵ การประชุม ว.การทัพสัมพันธ์ ครั้งที่ 2. วันที่ 6 ก.ค.60 ณ หอประชุมกองทัพอากาศ

(4) การปฏิบัติการเชิงรุก (Offensive Operations) อาศัยการใช้กำลังทางเรือในลักษณะริเริ่มปฏิบัติการเพื่อป้องกันประเทศด้วยความเด็ดขาด รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรกำลังทางเรือในการสนับสนุนการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทั้งในทะเล พื้นที่ทางบกและลำน้ำ การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ และการพัฒนาประเทศที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (MOOTW) เช่น การปราบปรามโจรสลัด การรักษาสันติภาพ และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ชีตความสามารถกำลังทางเรือที่ต้องการในอนาคตจะประกอบด้วย การมีชีตความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือเพื่อการควบคุมทะเลให้ได้ตามที่ต้องการ ชีตสามารถจำกัดเสรีในการปฏิบัติการรบผิวน้ำ และใต้น้ำของฝ่ายตรงข้าม ชีตความสามารถในการป้องกันการปิดอ่าว การคุ้มครองรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเล และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมทั้งมีชีตความสามารถในการป้องกันภัยทางอากาศ การรักษาฝั่ง ที่ตั้งทางทหารและทางเศรษฐกิจที่สำคัญบริเวณแนวชายฝั่งของประเทศ การปฏิบัติการทางเรือเพื่อขยายพลังอำนาจจากทะเลสู่ฝั่ง รวมถึงการป้องกันพื้นที่ทางบกและลำน้ำเพื่อสนับสนุนการรักษาอธิปไตยทางบกตามภารกิจป้องกันประเทศ และมีชีตความสามารถของฐานทัพเรือให้ปฏิบัติการในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ กำลังทางเรือยังมีภารกิจที่ยังรวมไปถึงปฏิบัติการที่ไม่ใช่ การทหาร อาทิ การค้นหาและกู้ภัย (Search and Rescue หรือ SAR) การบรรเทาภัยพิบัติ (Disaster Relief) มลพิษทางทะเล (Maritime Pollution) และการคุ้มครองการประมง (Fishery Protection) และการดูแลในส่วนการทำประมงที่ผิดกฎหมาย การประมงที่ขาดการรายงาน และการประมงที่ขาดการควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing: IUU) เป็นต้น

ตารางที่ 6 กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ

ระดับ	กลไก	สมาชิก	ตัวอย่างประเทศ	หมายเหตุ
นานาชาติ	UNCLOS 1982	167	ออสเตรเลีย จีน ไทย	สหรัฐฯ ไม่เป็นสมาชิก
	ARF	26	แคนาดา รัสเซีย ไทย สหรัฐฯ	ASEAN Maritime Forum
กลไกความร่วมมือระดับภูมิภาค	ADMM	10	อาเซียน	Maritime Security
	ADMM Plus	8	ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ รัสเซีย สหรัฐฯ	(ปรุโนและนิวซีแลนด์เป็นเจ้าของร่วม)
	ReCAAP	17	อาเซียน บังกลาเทศ จีน เดนมาร์ก	ยกเว้นมาเลเซียและอินโดนีเซีย
	MALSINDO	3	มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย	การลาดตระเวนร่วม
	CARAT	10	มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย สหรัฐฯ	-
การฝึกกรม	SEAEX THAMAL	2	มาเลเซีย ไทย	-
	BLUE STRIKE	2	จีน ไทย	-
	MSP Information Sharing Exercise	4	มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ไทย	ลาดตระเวนร่วม (ต้องแจ้งกะละเก)

ที่มา: กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ
เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ 13/ 59 (16 -31 พ.ค.59)

ส่วนที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 บทสรุป

จากการที่ประเทศไทยได้มีการกำหนดกรอบของ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมาย คือ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน รวมทั้ง กระทรวงกลาโหมได้นำมาเป็นกรอบในการจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม พ.ศ.2560-2579 ด้วยการยึดถือแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศ 3 แนวทาง ได้แก่

- 1) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง (Security Cooperation)
- 2) การผนึกกำลังป้องกันประเทศ (United Defence) และ
- 3) การป้องกันเชิงรุก (Active Defence)

ซึ่งในขณะนี้กองบัญชาการกองทัพไทยได้นำได้นำมาจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ทหาร 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ ทร. ได้มีการจัดทำ (ร่าง) ยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ.2560 – 2579 ที่ได้กำหนดการสร้าง ความมั่นคงของชาติทางทะเล ตามแนวคิดระดับยุทธศาสตร์ว่า “สองฝั่งมหาสมุทรและสามพื้นที่ปฏิบัติการ” หรือ “Two Oceans and Three Areas” ได้นำมาสู่การพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังทางเรือ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมความมั่นคงในอนาคต ร่วมกับแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.2558 – 2564) ที่เป็นแนวทางในการปกป้อง รักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างสมดุลและยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการการใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาขีดความสามารถในภาพรวมที่ต้องการของกำลังทางเรือและลักษณะของสงครามทางเรือที่มีความแตกต่างจากสงครามทางบกและทางอากาศสำคัญหลายประการ สามารถนำไปสู่การเสริมสร้างกำลังทางเรือทั้งด้านการปรับโครงสร้าง การบริหารจัดการ และกำลังรบที่ต้องการใน 20 ปี ข้างหน้า โดยจำเป็นต้องพัฒนาเป็นกำลังทางเรือสองฝั่งมหาสมุทร (อ่าวไทยและอันดามัน) และสามพื้นที่ปฏิบัติการ (ทัพเรือภาคที่ 1-3) ด้วยการใช้อำนาจทางเรือได้พร้อมกันทั้งสองฝั่งทะเลและสามพื้นที่ปฏิบัติการทัพเรือภาคอย่างสมดุลตั้งแต่ยามปกติ โดยไม่จำเป็นต้องเคลื่อนย้ายกำลังขนาดใหญ่ โดยมีการวางกำลังที่มีขีดความสามารถในการลาดตระเวนเฝ้าตรวจ ให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือเรือและแหล่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในพื้นที่ความมีส่วนร่วมของประเทศ ทั้งในและนอกภูมิภาค ได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยต้องมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมทั้งในเรื่องโครงสร้าง (Force Structure) การเตรียมกำลังที่ความทันสมัย (Modernization) ความพร้อมรบ (Combat Readiness) และความต่อเนื่องในการรบ (Sustain ability) อีกด้วย

4.2 ข้อเสนอเพิ่มเติม

จากสภาวะแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนไป รวมทั้งภัยคุกคามส่วนใหญ่จะเป็นภัยคุกคามไม่ตามแบบ แต่อาจนำมาสู่การปะทะกันโดยการใช้กำลังทางเรือได้ ดังนั้น จึงควรมีการสำรวจสภาวะแวดล้อมความมั่นคงทุก 1 ปี และทำการทบทวนยุทธศาสตร์เป็นระยะทุกๆ 3 ปี 5 ปี และ 10 ปี เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันตามสถานการณ์ ทั้งนี้ สิ่งที่กำลังทางเรือควรมีการเตรียมกำลังและร่วมกันวางแผนในระยะยาวเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล จึงมีข้อเสนอเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

4.2.1 การปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ในกรณีพื้นที่พัฒนาร่วม ไทย-มาเลเซีย (Joint Development Area : JDA) ซึ่งข้อตกลงระหว่าง ประเทศไทยกับมาเลเซียกำลังจะหมดสัญญาลงในปี พ.ศ. 2568 อันอาจนำมาสู่การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวของทั้งสองประเทศอีกครั้ง เนื่องจากในอดีตศักยภาพสงครามของไทยสูงกว่ามาเลเซียทำให้ไทยสามารถเจรจาได้สะดวก แต่ทั้งนี้ปัจจุบันมาเลเซียมีการเตรียมกำลังทางเรือโดยใช้เงื่อนไขเพื่อเตรียมความพร้อมในทะเลจีนใต้ ดังนั้น หากมีการปิดเส้นทางเดินเรือจากทางฝั่งมาเลเซียอาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยได้ จึงควรมีการวางนโยบายหรือแผนการดำเนินงานตั้งแต่ในระดับรัฐบาลเพื่อเตรียมความพร้อมในประเด็นดังกล่าว รวมทั้งควรมีการเสริมสร้างศักยภาพของกำลังทางเรือเพื่อเป็นการป้องกันปราบ

4.2.2 การแก้ไขปัญหาน้ำมันเถื่อน ซึ่งกรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานหลักในการจำหน่ายน้ำมันดีเซลราคาถูกสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร (โครงการจำหน่ายน้ำมันเขียว) ซึ่งการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องในพื้นที่ทะเลภาคใต้ตอนล่าง บริเวณ จ.สุราษฎร์ธานี จ.นครศรีธรรมราช จ.สงขลา และ จ.ปัตตานี โดยเฉพาะเกาะโลซิน ที่ไทยประกาศเขตต่อเนื่อง โดยยึดถือตามแนวเส้นฐานตรงออกไปอีก 12 ไมล์ทะเล ทำให้พื้นที่การจำหน่ายน้ำมันเขียวอยู่ห่างจากฝั่งมาก ผู้ประกอบการเรือขายน้ำมันเขียวจำหน่ายน้ำมันบริเวณนี้ได้น้อย อีกทั้งเรือประมงขนาดเล็กไม่สามารถออกไปเติมน้ำมันได้ ส่วนเรือประมงขนาดกลางก็ประสบปัญหาต้นทุนสูงขึ้น จึงหันไปลักลอบนำเข้าน้ำมันเถื่อนแทน และลักลอบนำน้ำมันเขียวออกจากพื้นที่เขตต่อเนื่องมาจำหน่ายในบริเวณนี้ ดังนั้น ควรมีการแก้มาตรการทางกฎหมาย/ ระเบียบที่จะทำให้การขายน้ำมันเขียว อำนวยความสะดวกและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ผู้ประกอบการประมงของประเทศไทย

4.2.3 การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับกำลังทางเรือของไทย

เนื่องจากกองทัพของประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ เมียนมา มีการพัฒนาศักยภาพกำลังทางเรืออย่างก้าวหน้าโดยมีการต่อเรือที่ได้รับเทคโนโลยีจากจีน รวมทั้งมาเลเซียซึ่งปัจจุบันมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพทางทะเล โดยใช้ข้อพิพาทบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์มาเป็นเงื่อนไขในการพัฒนา ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการพัฒนายุทธโศปกรณ์ที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และมีความอ่อนกประสงค์ที่จะสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในภารกิจทางทหารและช่วยเหลือประชาชน

4.2.4 การปรับโครงสร้างศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) โดยจะยกระดับเป็น “ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับ กอ.รมน. โดยโครงสร้าง ศรชล. ในการตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้งในระดับอำนาจการและระดับปฏิบัติการกำลังถูกปรับปรุงให้ดำเนินการในลักษณะศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) และ ศรชล. ภาค ตามลำดับโดยใช้แนวคิดการควบคุมบังคับบัญชาแบบเป็นพื้นที่เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ศปก.ทร. และ ศรชล. มีแนวความคิดในการควบคุมบังคับบัญชาต่อกำลังทางเรือในพื้นที่ของตนในระดับยุทธการและระดับภาคควบคุมกำลังทางเรือของตนในระดับยุทธวิธี

อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาอาจเกิดขึ้นเมื่อเกิดสภาวะวิกฤต ศรชล.ภาคต่างๆ จะมีขีดความสามารถในการควบคุมการยุทธให้กับกำลังทางเรือของตนได้จริงหรือไม่ หรือมีประสิทธิภาพเพียงใด นอกจากนี้ เมื่อ ศรชล. ภาคต่างๆ ต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีความซับซ้อนหรือต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กำลังพลผู้ปฏิบัติงานจะสามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามเหล่านั้นได้ดีเพียงใด แม้ว่าในอนาคตอาจมีการจัดฝ่ายอำนาจการจากกำลังพลทั้ง 6 หน่วยงานหลักใน ศรชล. เข้าร่วมก็ตาม ดังนั้น แนวคิดการแบ่งมอบอำนาจหรือการควบคุมการปฏิบัติในสภาวะปกติตามสถานการณ์ควรจะมีการกำหนดอย่างชัดเจน รวมทั้งแนวคิดการควบคุมสั่งการ

ในสภาวะวิกฤต ควรจะถูกทดสอบตามแผนการฝึก ประจำป้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาจุดสมดุลในการควบคุมสิ่งการที่เหมาะสมที่สุด³⁶

4.2.5 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านสมุทรศาสตร์ที่ครอบคลุม
รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากต่างประเทศ อาทิ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ซึ่งสามารถช่วยลดระยะเวลาในการส่งกำลังบำรุง การดำรงความมั่นคงทางทะเล และรักษาผลประโยชน์ของประเทศได้ ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกองทัพเรือได้มาตรฐานสากลมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันพบว่าบริษัทต่อเรือภายในประเทศหลายบริษัทที่มีขีดความสามารถในการศึกษาวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมที่สนับสนุนและเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมต่อเรือและซ่อมเรือไทยร่วมกันกับกองทัพเรือ โดยควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ คือ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และกองทัพเรือ ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทยและกองทัพเรือสามารถมีองค์ความรู้ของตนเองและเป็นการพัฒนาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมกำลังในการปฏิบัติการกิจด้านการป้องกันประเทศเป็นหลัก เพื่อให้มีดุลกำลังรบทางเรือที่เหมาะสมกับประเทศในภูมิภาคที่มีการเสริมสร้างกำลังรบที่มีขีดความสามารถสูงอย่างรวดเร็วในห้วงเวลาที่ผ่านๆ และมีแผนเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังทางเรือในอนาคตอีกด้วย ซึ่งจะทำให้โครงสร้างกำลังรบกำลังทางเรือของประเทศไทยเป็นไปตามความต้องการทางยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

³⁶ นาวาเอก ดุลยวัฒน์ เขavnัด, กองทัพเรือในทศวรรษหน้า, เข้าถึงโดยhttp://www.tnssc.org/main/index.php/component/k2/item/download/31_9b83f35701275c44a41813ee-b6189c04.

บรรณานุกรม

สื่อสิ่งพิมพ์

การประชุม ว.การทัพสัมพันธ์ ครั้งที่ 2. วันที่ 6 ก.ค.60 ณ หอประชุมกองทัพ
อากาศ

นาวาโท วรรณันท์ อาษา, หัวหน้ายุทธศาสตร์ กองนโยบาย สำนักนโยบาย
และแผน กรมยุทธการ กองทัพเรือ, สัมภาษณ์เชิงลึก 30 พ.ค. 2560
พลเรือเอก สามารถ จำปรัตน์, สร้างคน. นาวิกศาสตร์ ปีที่ 95 เล่มที่ 8 สิงหาคม
2555

ร่างการประเมินยุทธศาสตร์กองทัพเรือ พ.ศ. 2558 – 2567

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. การอบรมปฐมนิเทศ
นายทหารชั้นนายพลของกองทัพไทย รุ่นที่ 38. ยุทธศาสตร์ทหาร
ระยะ 20ปี (2560-2579). 28-30 พ.ย.59

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการเดินทาง
เข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสนับสนุนการวิจัย. วันที่ 27 ก.พ.
- 2 มี.ค.60 ณ จ.นครราชสีมา จ.สุรินทร์ จ.อุดรธานี และ จ.หนองคาย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการเดินทาง
เข้าพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสนับสนุนการวิจัย. วันที่ 5 – 9 มิ.ย.
60 ณ จ.นครราชสีมา จ.สุราษฎร์ธานี และ จ.สงขลา

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. สรุปผลการศึกษา
หลักสูตร Regional Exclusive Economic Zone protection
Officers (export) Course. โรงแรม Pullman นครदानัง
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ระหว่าง 9-13 พ.ค.59

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ และฝ่ายวิเคราะห์
เทคโนโลยีป้องกันประเทศ สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ.
ยุทธศาสตร์ทางทะเล ตอนที่ 1. นาวิกศาสตร์ ปีที่ 94 ฉบับที่ 12
ธันวาคม 2554.

เอกสารประกอบการบรรยายร่างแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ 20 ปีของกองทัพเรือ, 2560

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

Countries listing South East Asia. <http://www.globalfirepower.com/countries-listing-southeast-asia.asp>

Indonesia Still Mulling New Submarine Purchase. <http://thediplomat.com/2015/12/indonesia-still-mulling-new-submarine-purchase/>

Increasing presence of China in the Indian Ocean Strategy and Security implications for India. Commodore RS Vasan IN (Retd) Head, Strategy and Security Studies Center for Asia Studies, Chennai. <https://www.slideshare.net/ParthDave10/vasan-41586388>

Piracy in the Malacca Strait: Can ASEAN Respond?. <http://thediplomat.com/2015/07/piracy-in-the-malacca-strait-can-asean-respond/>

Stockholm International Peace Research Institute. <https://www.sipri.org/databases/milex/sources-and-methods>.

US Gives Philippines 114 Military Vehicles. <http://thediplomat.com/2015/12/us-gives-philippines-114-military-vehicles/>

Vietnam Reveals New Drone for Patrolling the South China Sea. <http://thediplomat.com/2015/12/vietnam-reveals-new-drone-for-patrolling-the-south-china-sea/>

กฎหมายความมั่นคงทางทะเล: กฎหมายระหว่างประเทศ. เข้าถึงโดย <http://www.navedu.navy.mi.th/stg/databasestory/data/>

Situation-sea/maunkongtae/DTI-Maritime-Protection/
Layout_P184-197.pdf

นาวาเอก ดุลยวัฒน์ เขาวรัตน์, กองทัพเรือในทศวรรษหน้า, เข้าถึงโดย
[http://www.tnssc.org/main/index.php/component/k2/
item/download/31_9b83f35701275c44a41813ee-
b6189c04](http://www.tnssc.org/main/index.php/component/k2/item/download/31_9b83f35701275c44a41813ee-b6189c04).

ศรชล.ยกระดับเป็นศูนย์อำนาจการ รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล.
เข้าถึงโดย [http://www.manager.co.th/local/viewnews.
aspx? NewsID=9570000135253](http://www.manager.co.th/local/viewnews.aspx?NewsID=9570000135253)

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ เว็บไซต์ <http://ssc.rtarf.mi.th>